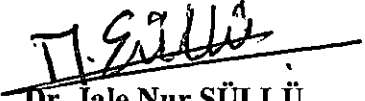

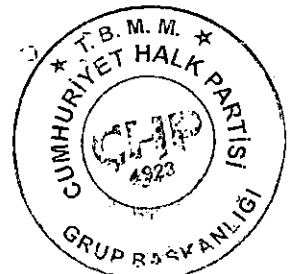
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dünyada nadir toprak elementlerinin (NTE) stratejik önemi giderek artmakta, bu elementler yüksek teknoloji, savunma sanayii, elektrikli araçlar, akıllı telefonlar, temiz enerji, uzay ve biyomedikal gibi çok çeşitli alanlarda kritik ve stratejik roller üstlenmektedir. Seçim bölgem Eskişehir'in Beylikova ilçesinde tespit edildiği belirtilen 694 milyon tonluk NTE rezervi, Türkiye açısından uluslararası stratejik ve ekonomik değere sahiptir. Basına ve uluslararası kaynaklara yansıyan haberlerde, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arasında gerçekleştirilen görüşmede bu konunun özel bir müzakere başlığı olarak ele alındığı ileri sürülmüştür. Ayrıca, söz konusu rezervlerin ABD yönetimi tarafından "stratejik fırsat" olarak değerlendirildiği, hatta 5 Mart 2025 tarihinde ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi Avrupa Alt Komitesi'nde yapılan toplantı tutanaklarında Türkiye'nin bu konuda "masaya oturtulması" yönünde planlamalara yer verildiğinin anlaşıldığı ifade edilmiştir. Rezervlerin çıkarılması, işlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin süreçlerde ulusal çıkarlarımızın korunup korunmadığı, yerli sanayimizin bu süreçlere hangi düzeyde dahil edildiği, uluslararası pazarlıklarda bu kaynakların hangi koşullarda gündeme getirildiği ve kamuoyuna yansıyan iddiaların doğruluğu ciddi soru işaretleri yaratmaktadır.

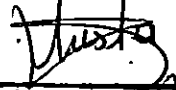
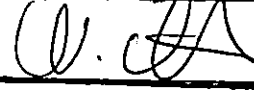
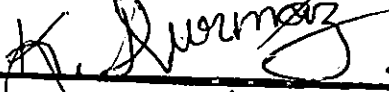
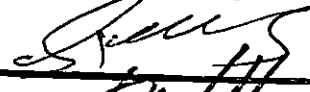
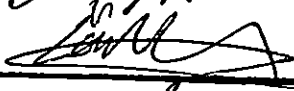
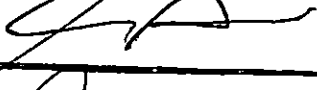
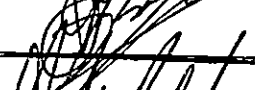
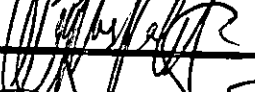
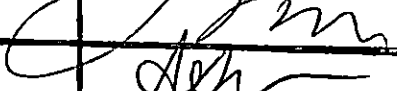
Bu çerçevede; Türkiye'nin NTE politikalarının, Beylikova başta olmak üzere ülke genelindeki rezervlerin ekonomik, çevresel ve stratejik tüm boyutlarıyla incelenmesi, ulusal hak ve çıkarlarımızın korunmasına yönelik politika önerilerinin oluşturulması amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

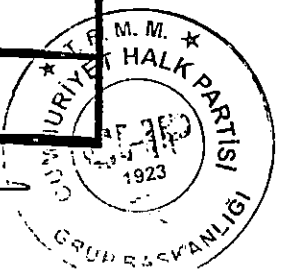

Dr. Jale Nur SÜLLÜ

Eskişehir Milletvekili

1633 Sayılı Meclis Araştırması Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
İbrahim ARSLAN	Eskişehir	
Utku ÇAKIROĞLU	ESKİŞEHİR	
Enser AYTEKİNO	BAÜKESİR	
Namık TAN	İSTANBUL	
Kadim DURMAZ	TOKAT	
Zehnel EMRE	İSTANBUL	
Talib ÖZCAN	Düzce	
Cumhur UZUN	MUĞLA	
Gülizar-Beyr Koca	Denizli	
MURAT GAN	Samsun	
Aysu BAKKOĞLU	Bartın	
ULAS KARASU	Sivas M.	
Şerif ARPACI	Dişli M.	
Adem ÖZCAN	MUĞLA M.	
Nurhan Yontar	Pekirli	
Ömer Fethi Güner	Niğde	
Mahir POLAT	İzmir	
Ayhan SARUT	Aydın	
Seyit Torun	Ordu	
Ahmet Bora YARBAŞ	Edirne	
Deniz Yarıyılmaz	Zonguldak	

GEREKÇE

Küresel ölçekte teknolojik gelişmeler, bir yanda fosil yakıtların giderek tükenmesi, diğer yanda iklim krizi nedeni ile yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme ile enerji dönüşümü ve savunma alanındaki rekabet, nadir toprak elementlerini (NTE) çağımızın en kritik ve stratejik ham maddeleri arasına taşımıştır.

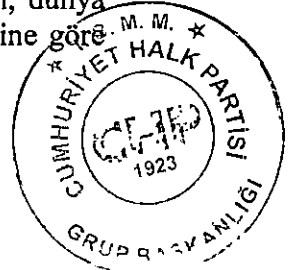
Japonya'da teknolojinin tohumu, ABD'de teknolojik metal olarak adlandırılan nadir toprak elementleri, sahip oldukları, güçlü mıknatıs yapısı ile optik, elektronik ve manyetik özellikleri ile lazerler, çözünürlük teknolojileri, havacılık, uzay ve savunma sanayisinin vazgeçilmezidir. Ürettikleri güçlü manyetik alanla medikal görüntüleme, robotik ameliyatlarda kullanılan cihazlarda, koklear implantlarında, itriyum, katı hal lazerlerinde ve kanser tedavisinde kullanılan ilaçlarda kullanımı ile modern tıpta pek çok alanda kullanılmaktadır. İletişim ve telekomünikasyon alanında cep telefonları, bilgisayar sabit diskleri, tabletler, televizyon, bilgisayar, renkli ekranlar, kulaklıklar, mikrofonlar, hoparlörler, optik elyaflardaki kullanımlarının teknolojileri ise her geçen gün geliştirilmektedir.

Nadir toprak elementleri, enerji tüketimini azaltmak için tasarlanmış yeni nesil araçlarda hibrid otomobil ve elektrikli taşıtların elektrikli motorlarında ve bunlara güç sağlamak için pillerinde, katalitik konvertörlerde kullanılarak zararlı hava kirleticilerinin azaltılmasına yardımcı olabilirler

Yenilenebilir temiz enerji üretiminde ise CO2 ve diğer emisyonları azaltmaya yardımcı olan rüzgâr türbinleri, güneş panelleri ile elektrikli araba pilleri ve enerji tasarruflu ışıklar, kompakt floresan aydınlatma, LED aydınlatma ve fiber optik dahil olmak üzere, manyetik soğutma, buzdolapları enerji verimliliği artırma gibi, yeni enerji teknolojisinde kullanılmaktadır. Uluslararası Enerji Ajansı (International Energy Agency-IEA) hesaplamalarına göre, Paris Anlaşması hedefleri doğrultusundaki Sürdürülebilir Kalkınma Senaryosunda, temiz enerji teknolojileri için gerekli kritik mineral miktarı, 2040'a kadar dörde katlanacaktır. 2050'de net sıfırın yakalandığı senaryo için ise 2040'a kadar günümüzden 6 kat daha fazla mineral girdi gerekecektir. IEA'ya göre Paris Anlaşması hedeflerine uymak için gereken adımların atıldığı Sürdürülebilir Kalkınma Senaryosunda artacak lityum, grafit, kobalt, nikel gibi kritik minerallerin yanı sıra, nadir toprak elementleri gereksinimin 7 katına çıkacağı öngörülmektedir.

Yeşil enerjiden ilaç endüstrisine kadar savunma sistemleri ve telekomünikasyonu da kapsayacak şekilde, dünyamızı değiştirebilecek teknolojik gelişmelerde her geçen gün önemi ve kullanımı NTE'ler; cevher konsantresi, karışık elementler, ara ürünler, yüksek zafiyetli oksit ve elementler, metal ve alaşımlar olarak büyük ticari değere sahiptir.

2024 yılında 325 milyar dolar büyüklüğe ulaşan küresel NTE piyasasının 2040'ta 770 milyar dolara yükseleceği öngörülmektedir. NTE'lere dayalı motor, türbin ve elektronik ürün pazarı ise hâlihazırda 1 trilyon doları aşmaktadır. Elektrikli araçlardan füze sistemlerine, nükleer santrallerden biyomedikal cihazlara, uzay teknolojilerinden yenilenebilir enerji sistemlerine kadar geniş bir yelpazede kullanılan NTE'lerin, dünya ticaretindeki yerinin, ülkelerin yüksek teknolojik ürünler üretebilme kapasitelerine göre

biçimlendiği ve özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için önemini arttığı görülmektedir. Teknolojik gelişmelerle her geçen gün NTE'lere artan ihtiyaç ve ülkelerin stratejik bağımsızlığını belirleyen faktörlerden biri haline gelmesiyle küresel güç dengeleri pek çok ülkeyi ham madde güvenliği konusunda uzun vadeli planlar yapmaya zorlamaktadır. Bazı ülkeler, NTE madenciliğine yatırım yaparak dışa bağımlılıklarını azaltmayı hedeflerken bazı ülkeler de ham madde kaynağı ve işleme teknolojisi olan ülkelerle ortaklıklar kurmak için planlama ve yasal düzenlemeler yapma yoluna gitmektedir.

Dünyada, sahip olduğu en büyük rezerv ile üretici ülkelerinin başında Çin gelmekte olup bunu Brezilya izlemektedir. Dünyada tüketim yapan ülkelerin başında da Çin gelmekte olup bunu Japonya, ABD, Almanya, Fransa izlemektedir. Çin, dünyada cevher üretiminden rafinaja ve son kullanım miktatıs üretimine kadar neredeyse tam hâkimiyet kurarak kritik tedarik zincirini belirleyen oyuncu konumundadır. Çin'in dünya üretimindeki payı %61, rafinaj ve ayrıştırma kapasitesi ise %92 düzeyindedir. Bu durum, diğer ülkeleri tedarik güvenliği ve stratejik bağımlılık açısından kırılgan hale getirmektedir.

Ülkemizde, 50'li yıllarda radyoaktiviteden varlığı tespit edilen, Maden Tetkik Arama'dan Eti Maden'e devredilen 123 km'lik alanda 2010-2017 yıllarında yapılan sondaj ve analizlerle Eskişehir'in Beylikova ilçesinde bulunan 694 milyon tonluk rezervle Çin'den sonra ikinci büyük rezerve sahip olduğumuz tespit edilmiştir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca Beylikova'da yıllık 1200 ton cevher işleme kapasitesine sahip olduğu söylenen bir pilot tesis kurulmuş olup; ardından endüstriyel tesis aşamasına geçileceği ifade edilse de, ayrıştırma, rafinaj ve nihai ürün üretimi gibi katma değeri yüksek ürün üretme süreçlerinde teknolojiye sahip olmadığımız anlaşılmaktadır.

2024 yılında Çin ile "Doğal Kaynaklar ve Madencilik Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı" imzalanmışsa da Çin'in teknoloji transferi konusuna olumlu bakmayıp Türkiye'ye hammadde tedarikçisi olarak yaklaşımının söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.

Milli İstihbarat Akademisi'nin, "Nadir Toprak Elementleri ve Türkiye: Jeopolitik Satrançta Yeni Dinamikler ve Aktörler" (Mayıs 2025) raporu, Türkiye'nin yalnızca rezerv büyüklüğüne odaklanmasının yetersiz kaldığını, stratejik üstünlük, ayrıştırma, rafinaj ve nihai ürün üretimindeki kapasiteyle sağlanabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca raporda, NTE sahalarının çevresel etkileri, bölgesel kalkınmaya katkısı, yerel halk üzerindeki etkileri ve halkın refahına yansımalarının da bütüncül biçimde değerlendirilmesi uyarısında bulunmaktadır. Küresel rekabette avantajın, yalnızca maden çıkarma ile elde edilemeyeceğinin altı çizilen raporda, rafineri, miktatıs ve ileri teknoloji üretim halkalarının tümünde konumlanmakla sağlanabileceği vurgulanmaktadır.

Basına yansıyan haberlerde, Beylikova'daki NTE rezervlerinin uluslararası düzeyde yürütülen diplomatik temaslarda gündeme getirildiği, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan arasında gerçekleştirilen görüşmede bu konunun özel bir müzakere başlığı olarak ele alındığı ileri sürülmüştür. Nitekim, 5 Mart 2025 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi Avrupa Alt Komitesi'nde yapılan "Boşluğu Kapatmak

Doğu ve Batı Arasında Türkiye” başlıklı toplantı tutanaklarında, Trump yönetiminin Türkiye’deki 694 milyon tonluk NTE rezervlerine yönelik stratejik ilgi taşıdığı, Türkiye’yi bu kaynaklar konusunda müzakere masasına dâhil etme yönünde bir planlamaya sahip olduğu açıkça görülmektedir. Tutanaklarda, aksi hâlde bu boşluğun Çin tarafından doldurulacağı, bu nedenle sürecin ABD eliyle yürütülmesinin daha uygun olacağı yönünde değerlendirmelere yer verilmiştir. Söz konusu toplantıdan yedi ay sonra, 25 Eylül 2025 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Başkan Trump arasında gerçekleştirilen görüşmede bu rezervlerin pazarlık gündemine taşınması, komite tutanaklarında ortaya konulan yaklaşımın pratikte uygulamaya geçirildiği yönündeki değerlendirmeleri güçlendirmiştir. ABD’li yetkililerin Beylikova rezervlerini “stratejik fırsat” olarak nitelendirmesi ve siyasi iktidarın bu kaynakları ABD’ye tedarik etme yönünde görüşmeler yürüttüğü iddiaları, kamuoyunda ciddi endişelere yol açmıştır. ABD ile temasların yoğunlaşması, bu zenginliğin uluslararası rekabetin ve güç dengelerinin bir unsuru haline geldiğini göstermektedir. Beylikova rezervinin Türkiye’nin ulusal çıkarları gözetilmeksizin küresel güçlerin çıkar hesaplarına konu edilmesi kamuoyunda tepkiyle karşılanmaktadır.

Diğer yandan, NTE’lerin telafisi olmayan ekolojik, çevresel ve sosyal maliyetlerinin de ortaya çıkmasının göz ardı edilmesinden endişe duyulmaktadır. NTE çıkarımı süreçlerinde yoğun su kullanımı, radyoaktif yan ürünler ve kimyasal atıklarla ekolojik yıkıma yol açarken, işçilerin tehlikeli ve sağlıksız koşullarda çalışmak zorunda kaldığı belirtilmektedir. Küresel güçlerin mücadele alanı haline dönüşen NTE’ler söz konusu olduğunda yerel halk, demokratik karar alma süreçlerinden dışlanmakta veya formaliteden ibaret kalmaktadır. Çin’in İç Moğolistan bölgesinde bulunan (Bayan Obo) örnek, bu sürecin yol açtığı ekolojik felaketi göstermektedir: radyoaktif atık göletleri, hastalıklarla mücadele eden halk ve kullanılamaz hâle gelen topraklar. Beylikova için de benzer riskler vardır: yeraltı sularının asidik çözeltilerle kirlenmesi, radyoaktif atıkların güvenli depolanamaması ve su kaynaklarının aşırı tüketimidir.

Seçim bölgem Eskişehir’in Beylikova ilçesindeki rezerv, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda çevresel, toplumsal ve ulusal egemenlik boyutlarıyla Türkiye’nin geleceğini ilgilendiren stratejik bir meseledir. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bu konuda kapsamlı bir araştırma yapması, ulusal kaynaklarımızın küresel güçlerin pazarlık konusu yapılmadan, halkımızın refahına hizmet edecek biçimde değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, NTE’lerin demokratik ve şeffaf bir denetim altında; rafineri, geri dönüşüm ve çevre ekseninde, ekolojik ve sosyal adalet ilkeleriyle uyumlu biçimde yönetilen bir kaynak hâline gelmesi gerekmektedir. Ülkemizdeki NTE’lerin keşfinden rafinaj ve nihai ürün aşamasına kadar geçen sürecin tüm yönleriyle incelenmesi; Beylikova başta olmak üzere mevcut rezervlerin çevresel, ekonomik ve toplumsal etkilerinin araştırılması; NTE politikalarının ulusal güvenlik, dış politika ve sanayi stratejileriyle ilişkilerinin değerlendirilmesi; Türkiye’nin uluslararası pazarlıklarda millî çıkarlarını koruyacak şeffaf, sürdürülebilir ve kamucu bir modelin oluşturulması; ayrıca Ar-Ge faaliyetlerinin, teknoloji transferi ve sanayi entegrasyonunun mevcut durumunun tespit edilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zorunlu hale gelmiştir.

